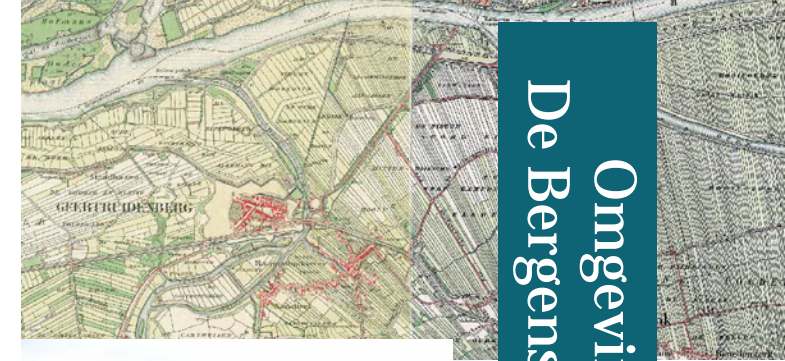

Laaglandbeek De Donge

De Donge is een typische laaglandbeek: een beek zonder duidelijke bron die ontstaat doordat grond- en regenwater zich vanuit een groter gebied geleidelijk aan verzamelen, tot er op een gegeven moment een beek stroomt.

Omgeving
De Bergense hof

Beken en rivieren

De Donge

Bij de Donge gebeurt dit in het grensgebied tussen Alphen en Baarle-Nassau. Vanuit dit gebied, ongeveer 27 meter boven zeeniveau, stromen twee waterlopen, de Hultense Leij en de Lei naar het noorden. Ter hoogte van de Tilburgse woonwijk Dongewijk vloeien ze samen tot de Donge. Via Dongen stroomt de Donge naar het noordwesten en mondt bij Geertruidenberg uit in de rivier de Amer.

Het gebied direct ten zuiden van Tilburg heeft niet alleen een grote landschappelijke verscheidenheid, maar is vooral ook heel bijzonder vanwege de voor Nederlandse begrippen spectaculaire hoogteverschillen. De laaggelegen, drassige gronden langs de Oude Leij grenzen hier direct aan de droge bos- en heidegronden, bijna 10 meter hoger. Het ijzerwerk van de brug is in 1954 voor het laatst grondig geschilderd en in 1963 is de verkeersbrug vervangen door een nieuwe, vaste brug. In oktober 1972 is een binnenvaartschip tegen de (openstaande) spoordraaibrug aangevaren, waardoor de brug ontzet raakte. De brug is nooit gerepareerd.

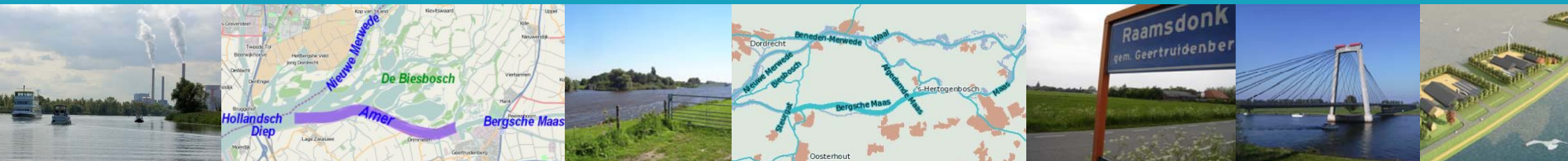
Amer
Van: Geertruidenberg
Naar: Lage Zwaluwe
Passeert: Drimmelen, Lage Zwaluwe
Lengte: 12 km
Verval:
Mondt uit in: Hollands Diep

Donge
Van: Tilburg
Naar: Geertruidenberg
Lengte: 35 km, waarvan de laatste 8 km bevaarbaar
Verval: 25 m
Passeert: Baarle, Riel, Dongen, 's-Gravenmoer, Geertruidenberg
Mondt uit in: Amer

De grote rivieren

De Amer begint bij Geertruidenberg vanaf de plek waar de Donge samenvloeit met de Bergse Maas. De rivier is bijna twaalf kilometer lang en mondt uit in het Hollands Diep. De Bergse Maas is aangelegd aan het eind van de negentiende eeuw om de afwateringsproblemen van de Maas op te lossen. Het oorspronkelijke plan was om de bedding van het Oude Maasje te volgen, maar om goede landbouwgronden te sparen werd de Bergse Maas uiteindelijk een stuk noordelijker aangelegd. De Bergse Maas is dus eigenlijk een door mensenhanden gemaakt vervolg van de rivier de Maas.

Amer

Al vóór de Sint-Elizabetsvloed van 1421 voerde de Amer het Maaswater af richting zee. Na de Sint-Elizabetsvloed vormde de Amer een onderdeel van de binnenzee die ten oosten van het Eiland van Dordrecht was ontstaan, het zogenaamde Bergsche Veld. Gedurende de eeuwen daarna vonden er tal van aanslibbingen plaats in het Bergsche Veld, waardoor de Amer zijn huidige verloop kreeg.

Aan het eind van de negentiende eeuw werd besloten een einde te maken aan de vele overstromingen in dit deel van de provincie door Maas en Waal, die bij Woudrichem bij elkaar kwamen, te scheiden en de Maasmond naar het zuiden te verleggen. Daarvoor was het onder meer nodig de Amer te normaliseren door het aanleggen van kribben en strekdammen. Zo konden de loop en de stroming van de rivier worden bewaakt. De rivier bleef bevaarbaar doordat er nu een vrij constante vaargeul was op een vaste plek. Dit vond allemaal plaats tussen 1886 en 1888.

Voor de verbinding tussen de Amer en de Maas bij Heusden werd de Bergse Maas gegraven. In 1904 werd deze aangesloten op de Amer. Deze heeft tegenwoordig een gemiddelde breedte van 400 meter en een gemiddelde diepte van NAP 5,05 meter.

Bergse maas

In de vroege middeleeuwen stroomde die Maas ten zuiden van Heusden en voerde zo haar water rechtstreeks af naar zee. De loop van het Oude Maasje van Hedikhuizen tot Hagoort wordt wel als een deel van die oorspronkelijke loop gezien. De aftakking van de Maas noordelijk van Heusden, richting Loevestein, bestond waarschijnlijk toen ook al, zij het als een minder belangrijke tak. Toen de zuidelijke arm verzandde werd deze noordelijke tak belangrijker, en na de indijking van het Land van Heusden in 1273 zelfs de enige afvoerweg voor het Maaswater. Ergens in deze periode moet de Maas bij Loevestein ook zijn samengevloeid met de Waal.

De gemeenschap van Maas en Waal bij Heerewaarden (kanaal van St. Andries) en de samenvloeiing bij Loevestein waren niet bevorderlijk voor een goede afvoer van het Maaswater. In de 18e en 19e eeuw zijn er tal van pogingen ondernomen om daar verbetering in aan te brengen, onder andere via overlaten, maar uiteindelijk is er besloten tot een drastische aanpak: het verleggen van de monding

van de maas. In 1883 werd de Maasmondwet van kracht, die kort en krachtig luidde: "De uitmonding van de rivier de Maas zal worden verlegd naar den Amer." Dat was het eerste en enige artikel van deze wet.

Ter uitvoering van deze wet werd in april 1888 begonnen met het graven van de Bergse Maas, die op 23 juni 1904 officieel werd geopend. In 1919 en 1921 verschenen er rapporten van de Commissie Jolles over de effecten van de verlegging van de Maasmond. De commissie stelde nieuwe maatregelen voor, omdat de Maas bij tijd en wijle nog steeds voor overlast zorgde. De watersnood van januari 1926, toen de Maas een ongekend hoge afvoer had, leidde uiteindelijk tot maatregelen op aangeven van Ir. C.W. Lely: sluiting van de Beerse overlaat, rechttrekken van de Maas beneden Mook en verdieping van de Bergse Maas en Amer. Tussen 1931 en 1942 werd aan deze Maasverbeteringswerken gewerkt.

